

SPLOŠNO: submediteranska-zaradi pre nizkih zimskih temperatur, preveč padavin-vzroki: najbolj severno v Tržaški zaliv, zaledje Alp; edina regija ki se neposredno navezuje na morje; tudi prehodne regije-regije se prepletajo; osnovna imena je lega ob morju in A-O dežela Primorska; k njej štejemo pokrajine kjer je januaraska izoterna 0°C; jeseni in pozimi so temperature za 1-2°C višje kot v preostali Sloveniji; v primorski klimi uspeva listnati gozd do zgornje gozdne meje, v nižinah uvrščamo raste k submediteranski vegetaciji in ne k pravi sredozemski, ker ni zimzelena; v gozdovih so nekdanje prevladovali hrast puhavec in cer, jesen, gaber, bukev; ker so na krasi v preteklih stoletjih dobobra razgozdili zemljišča in s pašo goveda, ovc in koz onemogočili ponovno ogozditev tudi na pašnikih, je erozija stanjšala povrhnjo plast prsti; od srede preteklega stoletja so kamnite kraške pašnike začeli pogozdovati, in to sprva izključno s črnim borom; ti še danes prevladujejo v teh umetnih gozdovih, ki pa gospodarsko niso pomembni in so pogosto plen požarov; aza Primorje so značilna strjena agrarna naselja; v kmetijstvu imata nadpovprečen pomen vinogradništvo (kras-teran, fliš-refošk) in sadjarstvo, na nižjih prisojnih pobočjih gojijo oljko; kmetje so si dopolnjevali dohodek s prodajo drv, mlečnih in mesnih izdelkov; večja ind. podjetja v Primorju zrastle šele po osvoboditvi; naravogeografsko delimo Primorje na flišne in karbonatne regije; fliš je kot skupek peščenjaka, ilovic, glin, skrilavcev je za mehanično razpadanje manj odporna in za vodo manj prepustna kamnina ter je nosilec gričevnatega reliefa; voda odteka s flišnega ozemlja večidel površinsko, tla so nevtralna do kislina, na ravnejši površini debelejša, na strmini tanjša; ugodna so za skupno s klimo za sadjarstvo in vinsko trto; nosilci krasi so apnenici in dolomiti mezozojske starosti, na ravnejših površinah površinah tudi vrtačastege sveta z neenakomerno debelo prstjo; na krasi so orne površine omejene na izbrane lege, v dnu depresij, kmetijstvo pa od nekdanj sloni na travništvu; razlike med flišno in kraško regijo: vodni viri, prst; proces litoralizacije-poseelitve je pogojena z lego ob obalnem pasu-selitve iz notranjih delov na obalni pas;

FLIŠNE REGIJE: KOPRSKO PRIMORJE: Šavrinska brda; zavzema sz del Istre; od tod tudi ime Slov. Istra; vendar je meja v preteklosti potekala severneje; je edina regija Slov. ki je neposredno ob obali; obala: visoki klifi in rias; izmenjavata se strma flišna in položna nasuta obala, ob ustjih Rižane, Badaševice in Dragonje; na močvirnatem ustju teh rek so bile nekdanje soline, sedaj so le še v Sečovljah in Strunjanu; doline rek imajo široka in mokrotna tla; intenzivnejše obdelovanje zemlje ob rekah je omogočila šele moderna regulacija; v regiji prevladuje gričevje (9/10 površja), ki ga je 95% pod 400m; nudi ugodne pogoje za vinogradništvo, gojenje breskev, marelic, mandljevecev, oljk; to je mogoče, saj so samo v tem delu Slov. Tudi srednje minimalne mesečne temperature v januarju nad 0°C; tu je tudi največ sončnega sevanja in najdaljša vegetacijska doba; vsa mesta so ob obali (litoralizacija); Koper, Izola sta nastala zaradi strateške varnosti na otoku, Piran na koncu polotoka; razvoj izole sloni na industriji (predelava rib, kovinska ind), ostali kraji (Portorož, Lucija, Seča, Strunjan) so se usmerili v turizem; tu je sedež edinega slovenskega ladjarskega podjetja Splošna plovba; v Kopru se je razvila Luka ki ima mednarodni pomen, specializirana je za raztreseni tovor in hitro pokvarljivo blago; mesto se je razširilo prek mestne močvirne ravnine in s Semedelom na gričevnato pobočje; v Kopru so tovarna avtomobilskih delov, kemična, kovinska in druga lahka ind.; zaradi položajne prednosti v okviru R. Slov je bil povojni gospodarski razvoj razmeroma hiter, a je omejen le na obalno ozemlje; v zaledju se je ob vpadu kmetijstva prebivalstvo krčilo; gospodarska rast je pritegnila priseljence iz vse Slov., Istre in drugih jv dežel; prebivalstvo je narodnostno mešano-it. manjšina;

BRKINI Z DOLINO NOTRANJSKE REKE: močno gosp. in preb. nazadovanje; to je hribovje iz fliša ki se razteza med zgornjo Pivko, Vremšičico, Brigujskim in Podgrajskim podoljem (povezava med Koprom in Reko), Krasom in planoto Snežnik; vložek fliša sredi apneniškega ozemlja navadno pomeni nižji svet; Brkini pa predstavljajo razsežen otok eocenskega fliša za večino okolice višji relief, pretežno hribovje; v hribovju je ravnega sveta malo; še najbolj je površje zložno na vrhu slemen, kjer je tudi največ naselij; največja ravnina je ob gornji Reki, v dnu Ilirskobistriške kotline, ki je delno zamočvirjeno; na flišu je rahlo kislina do nevtralna prst; zaradi višin vinogradništvo ni več donosno, le še sadjarstvo; doline potekajo sredobežno ni to ni bilo ugodno za razvoj večjih tržnih naselij in industrije; še največje sotočje in križišče poti je Ilirska Bistrica, občinsko središče in sedež industrije (lesnokemična, elektro ind); Brkini so gospodarsko manj razvito območje, od koder odhajajo delovna sila na delo v okoliške kraje ali v kraje v regiji;

VIPAVSKA DOLINA IN GORIŠKO POLJE: med nizko planoto Krasa in visokimi kraškimi planotami Nanosa in Trnovskega gozdatje nižje flišno ozemlje, v katerem zavzema gričevje okoli ¼ preostalo pa so hribi in ravnina; te je več pod Trnovskim gozdom na prodnih vršajih potokov in vzdolž reke Vipave; največja ravninaja na stiku gričevnate regije s Soško ravnino; Soča je v ledeni dobi s prodom nasula na tej strani državne meje Solkansko in Šempetrsko polje; zajezila je Vipavo, da je odlagala ilovico-surovino za opekarne; med zgornjo Vipavsko dolino in Krasom se Vipavsko gričevje dviga v hribovita Vipavska brda; nižje temperature kot ob obali; več padavin; burja; nima tipičnega primorskega podnebnege režima; zračne mase pridejo do Nanosa in Trnovskega gozda, se dvigajo, pride do orografskih padavin-več padavin kot drugi deli; klima in zemlja sta ugodni za vinogradništvo in sadjarstvo; 3 funkcije

Vip. doline: prometna, industrijska (Fructal, Mlinotest, tekstilna, kovinska živilska, lesna, gradbeništvo), kmetijstvo (sadje, vinska trta, pšenica); središče je Vipava, največje naselje je Nova Gorica, ki je pomembno prometno in kulturno središče širše okolice, z razvijajočo se industrijo (strojna, vozila, lesna, živilska-mip, elektro), nastane po vojni; vstop v EU-lažji pretok blaga, delovne sile, preobremenjenost, nezaželeni prišleki, propad manjših podjetij;

GORIŠKA BRDA: so majhna in na obrobju državne meje prometno osamljena gričevnata regija v izboklini s od Gorice; gričevnata slemena iz fliša molijo in se znižujejo v glavnem proti jugu, in ker so z višjim apneniškim hrbtom Sabotin-Korada zaščiteni proti severnikom, so tu dobri pogoji za vinogradništvo in sadjarstvo; že od nekdanj slovijo briško sadje, češnje, breskve ter vina; vinogradi zavzemajo ¼ površja; po naprednem in intenzivnem kmetijstvu so Brda prva med slovenskimi vinogradniškimi regijami; naselja so razložena po vrhu slemen; cestna povezava z Gorico po koridorju, ki se konča pri Solkanu; večina zaposlenih Bricev hodi na delo v cementarno in tovarno gradbenih elementov Anhovo;

SPODNJA SOŠKA DOLINA: ne spada več k flišni regiji, četudi iz nje izločamo kraško planoto Banjšice; eocenski fliš zajema v njej manjši del; toda kredni in delno jurski apnenici so v dokajšnji meri lapornati; zato in ker je relief dolinast, ne pride do izraza površinski kras; relief je pretežno gorat in hribovje, ki se med mejno Idrijo in Sočo dviguje od 600 do 800m, imenujemo v glavnem po istoimenskem kraju Kambreško hribovje; na leto pade že 2000mm padavin, ki jih je dovolj tudi poleti; zato glavna kmetijska panoga ni vinogradništvo, temveč živinoreja; izjema so njivske prodneterase ob Soči; Soča v spodnje Soški dolini izkoriščajo HE Dobar, Plave, Solkan; pri Anhovem je velika cementarna, ki je poleg trboveljske edina v Slov;

KRAS: Kras pomeni pokrajino med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino; to je apneniška planota, ki se z ostrim stometrskim robom dviguje nad Soško ravnino in se zvišuje proti JV; med Brkine in gorski svet Slavnika se vrva planotasti kras v obliki široke suhe doline, ki jo imenujemo Podgrajsko podolje; oskrbo z vodo iz cistem so zamenjali z vodovodno; ker je površje na Krasi ponekod precej kamnito in ker v preteklih stoletjih domala ni bilo večjih gozdov, se je predstava Krasa povezovala s pojmom kamnita pustinja; po stoletnem pogozdovanju in opuščanju pašnikov ter travnikov je gozda zdaj že polovica površja, še več pa pašnikov, ki so osnova živinoreje; zadnja leta se spet širijo vinogradi, zlasti slovi teran; največje mesto je občinsko središče Sežana, kjer je pomemben mejni prehod in nekaj industrije (tekstilna, Kovinska) ter razvita trgovina ter špedicije; matični Kras nima kraških polj in uval, ima pa mnoge kraške jame; med njimi najbolj slovijo Škocjanske jame-razglašene za mednarodno naravno dediščino; noben mesec ni klimatsko sušen, sušo pospešujejo prepustna kraška tla; kraška burja je tu dobro znana; prevladujejo gručaste vasi;